

Η ψυχολογία της υπόρρητης έμφυλης μεροληψίας

Οι κουβέντες του/ης γιατρού μου, νωρίτερα το συγκεκριμένο πρωινό, ηχούσαν ακόμη στα αυτιά μου καθώς βρέθηκα να πατώ δυνατά τα φρένα του αυτοκινήτου μου για να αποφύγω μία πολύ ισχυρή σύγκρουση. Ένας ανίκανος/ μία ανίκανη οδηγός πραγματοποιούσε διπλή αλλαγή λωρίδας σε μία κυκλική διασταύρωση ακριβώς μπροστά μου. Ιδρώνοντας, κατάφερα με κάποιον τρόπο να αφήσω το παιδί μου που ούρλιαζε στο άτομο που το προσέχει. Ήταν ένα πολύ δύσκολο πρωινό..

Σε αυτό το σημείο, ας σταματήσουμε για ένα λεπτό και ας συλλογιστούμε την εξιστόρηση αυτή. **Φανταστήκατε τον γιατρό της ιστορίας άντρα; Ήταν ο απρόσεχτος και ανίκανος οδηγός γυναίκα; Και ποιά ήταν το φύλο του ατόμου που προσέχει τα παιδιά αλλά και του ατόμου που εξιστορούσε το συμβάν; Γυναίκες επίσης;** Εάν αυτά ισχύουν, τότε μόλις βιώσατε μία ασυνείδητη έμφυλη μεροληψία. Και δεν είστε οι μόνοι.

Ακόμη και η πανίσχυρη αναζήτηση εικόνων της Google **“θεωρεί” ότι το 75% των ιατρών είναι άντρες** αλλά στην πραγματικότητα οι γυναίκες καταλαμβάνουν **ποσοστό περίπου μεγαλύτερο του 50% των γενικών ιατρών στο Ηνωμένο Βασίλειο**. Στην πραγματικότητα, η Google **έχει κατηγορηθεί για ασυνείδητη μεροληψία** και στις δικές της επιχειρήσεις καθώς ποσοστό μεγαλύτερο του 79% των διευθυντών και των μηχανικών της είναι άντρες. Η Apple, το Facebook, το Twitter και το Yahoo **ακολουθούν αυτό το «μοτίβο»**.

Τι ακριβώς είναι η ασυνείδητη έμφυλη μεροληψία και γιατί μας συμβαίνει; Η ασυνείδητη, ή υπόρρητη, μεροληψία **επισυμβαίνει σε συνθήκη εκτός του ελέγχου μας** και της συνείδησής μας. Είναι αυτόματα και αντανακλά τις συσχετίσεις που αποκτούμε καθώς κοινωνικοποιούμαστε στην κουλτούρα που μεγαλώνουμε.

«Υπέροχοι Άνθρωποι»

Οι γυναίκες είναι υπέροχες, ή μήπως όχι; Μπορεί να εκπλαγείτε αν μάθετε μέσα από **ερευνητικές εκθέσεις** ότι προτιμούμε με συνέπεια **τις γυναίκες από τους άντρες** καθώς και τις μητέρες από τους πατέρες υπόρρητα. Αυτό το εύρημα προσομοιάζει με την επίδραση **WAW (“women-are-wonderful”) effect** – με τις

γυναίκες να εκλαμβάνονται συνολικότερα πιο θετικά καθώς **στερεοτυπικά θεωρούνται ως υποστηρικτές, καλές και ευγενικές.**

Αυτή η επίδραση, παρόλα αυτά, εξαφανίζεται ή ακόμη και αντιστρέφεται, την στιγμή που οι γυναίκες εισέρχονται στο «αρσενικό πεδίο» ή κατά άλλους τρόπους προκαλούν τις στερεοτυπικές προσδοκίες. Για παράδειγμα, τα άτομα υπόρρητα και (και ρητά) **προτιμούν τα αρσενικά από τα θηλυκά πρόσωπα σε θέσεις εξουσίας, τους άντρες ηγέτες από τις γυναίκες ηγέτιδες και τις μη-φεμινίστριες γυναίκες από τις φεμινίστριες.** Η δική μου έρευνα δείχνει ότι οι μαθήτριες προτιμούν υπόρρητα τις νοικοκυρές από τις γυναίκες επιχειρηματίες. Η υπόρρητη προτίμηση προς τις γυναίκες **επίσης μεταστρέφεται στους άντρες** όταν αναμένεται να αλληλεπιδράσουν με μία γυναίκα ανώτερη σε σχέση με μία σε ισότιμη θέση ή κατώτερη στην ιεραρχία.

Τι συμβαίνει σχετικά με την υπόρρητη μεροληψία προς τους άντρες; Είναι και εκείνοι «υπέροχοι»; Για μια ακόμη φορά, εξαρτάται. Οι γυναίκες προτιμούν υπόρρητα έναν άντρα **που προωθεί την ισότητα σε σχέση με έναν σεξιστή ή «τυπικό» άντρα,** ενώ οι άντρες προτιμούν λιγότερο τους άντρες που προωθούν την ισότητα των φύλων. Οι άντρες εργαζόμενοι στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα στα δείγματα των ερευνών μου δείχνουν ελαφρώς υπόρρητη προτίμηση προς τον τύπο αρσενικού του «οικογενειάρχη» (househusband) από αυτό του επιχειρηματία – που δικαιολογείται μερικώς από την εν γένει μεγαλύτερη προτίμηση προς τον πρώτο τύπο αρσενικού. Παρά ταύτα, σε σύγκριση με τις γυναίκες, «οι παραδοσιακοί άντρες» – όπως αυτοί σε θέσεις εξουσίας ή ηγεσίας – προτιμώνται.

Τι μπορούμε να κάνουμε για αυτό;

Γιατί αυτό έχει σημασία και τι μπορούμε να κάνουμε για αυτό; Η ασυνείδητη μεροληψία είναι ιδιαιτέρως προβληματική στον κόσμο της εργασίας και της εκπαίδευσης. Ακόμη και σε ένα υποτιθέμενα αντικειμενικό ακαδημαϊκό περιβάλλον οι άντρες υποψήφιοι για τη θέση του υπεύθυνου εργαστηρίου σε ένα **πείραμα προσλαμβάνονταν πιο συχνά** και τους προσφερόταν μεγαλύτερη αμοιβή **στην περίπτωση που το όνομά τους ήταν John αντί Jennifer** – παρά τα ταυτόσημα βιογραφικά σημειώματα. Όταν γυναίκες επαγγελματίες γίνονται μητέρες

ξαφνικά θεωρούνται ως λιγότερο ικανές – μία εναλλαγή η οποία δεν επηρεάζει τους άντρες μόλις γίνονται πατέρες.

Η ασυνείδητη μεροληψία περιορίζει, εκτός των άλλων, τις επαγγελματικές προοπτικές των ατόμων. Το πρώτο βήμα **για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος είναι η συνειδητοποίηση του προβλήματος**. Η φύση των γνωσιακών διεργασιών μας και των διαδικασιών νόησης σημαίνει ότι όλοι μας είμαστε ευάλωτοι σε ποικίλες ασυνείδητες μεροληψίες και όλοι μας υποπίπτουμε σε αυτές. Για παράδειγμα, μία μελέτη έδειξε ότι οι άντρες **εμφάνισαν χαμηλά σκορ σε τεστ κοινωνικής ευαισθησίας – ενσυναίσθησης** (για παράδειγμα, αποκωδικοποίησης μη-λεκτικών σημαδιών) όταν τους ειπώθηκε ότι το τεστ αξιολογούσε την κοινωνική ευαισθησία και παρήγαγε καλύτερα σκορ για τις γυναίκες από τους άντρες. Οι άντρες που τους ειπώθηκε ότι το τεστ αξιολογούσε την επεξεργασία πληροφοριών δεν σημείωσαν χαμηλά σκορ.

Η εγρήγορση ως προς τις δικές μας ασυνείδητες μεροληψίες μπορεί να βοηθήσει. Παρόλα αυτά, η πρόληψη απαιτεί κινητοποίηση. Έτσι, οι ανώνυμες διαδικασίες recruitment, εξειδικευμένης συμβουλευτικής (mentorship), και το προσεκτικά διαχειρίσιμο **συνεργατικό περιβάλλον εργασίας και κατάρτισης μπορούν επίσης να βοηθήσουν**.

Παρόλα αυτά, από τη στιγμή που η ασυνείδητη μεροληψία έχει τις ρίζες της στον κοινωνικό κόσμο που ζούμε – από όπου μαθαίνουμε τις συσχετίσεις από τις έμφυλους ρόλους που βλέπουμε στο περιβάλλον μας – ο πιο σίγουρος τρόπος να τις ελαττώσουμε είναι να παρέχουμε εναλλακτικούς συνειρμούς και συσχετίσεις.

Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της ενθάρρυνσης της ισότιμης συμμετοχής των αντρών και των γυναικών σε όλο το φάσμα των παραδοσιακά έμφυλων κοινωνικών ρόλων. Την στιγμή που όλοι οι γιατροί, οδηγοί, baby sitters και ηγέτες του κόσμου μοιραστούν ισότιμα μεταξύ των αντρών και των γυναικών – και μόλις δούμε να εκπροσωπείται αυτό σε όλο το φάσμα των media και αλλού – τότε διαχρονικά θα μπορούμε να κατευθυνθούμε προς περισσότερο ίσες υπόρρητες συσχετίσεις. Στο μεταξύ, θα πρέπει τουλάχιστον να καταστήσουμε το ασυνείδητο συνειδητό ώστε να μειώσουμε τις πιθανότητες αυτόματων μεροληψιών.

